

Vizovice
kostel sv. Vavřince
prohlídka zvonů dne 3.7.2024

Ve věži kostela zvonová stolice velmi bytelná vzpěradlové konstrukce, zpevněná sloupky při zhlavích trámů s ložisky. Horní překladový trámy zavětrován pásky. Šíře polí: západní – 151 cm, východní (k lodi) ze 138 cm zúženo přidanou vazbou na 110 cm do úrovně trámu s ložisky. V západním poli zavěšen zvon největší, posunutý k severu (ložiska vyzvednuta na přidaných trámcích). Ve východním poli zavěšeny za sebou dva zvony, na severu zvon II, na jihu zvon III. Přidána šikmá vzpěra (druhotně použitý trám) zvedající se od východní vazby z úrovně ložisek k překladovému trámu. V jihozápadním koutě, vedle schodů v přidané konstrukci zavěšen zvon IV s kyvem kolmo k ostatním. Při stěnách obvodová konstrukce podpírající podlahu horního patra.

Zvon z r. 1932 „Vavřinec“. Ulil Rudolf Manoušek, Brno.

Zvonovina, průměr 124 cm, hloubka 98 cm, tloušťka věnce 9,5 cm, hmotnost asi 1225 kg, hlavní tón e1.

Koruna talířová. Základ s fabionem. Na horním okraji pás vymezený linkami, v něm nápis při spodní lince: ULIL R. MANOUŠEK V BRNĚ. . Ornament: vinná réva ovíjená stuhou. Na čelní straně reliéf sv. Vavřince s kruhovou svatozáří, palmou v pravici, levice drží rošt. Těsně nad oblinou věnce linka. Nad ní z čelní strany: NÁKLADEM FARNÍKŮ VIZOVICKÝCH ZA FARÁŘE ANTONÍNA VYSLOUŽILA ROKU 1932. .

Hlava ocelová přímá. Hnací kolo s 4 zužujícími se paprsky s kruhovými otvory. Pohon elektromotorem, převod ocelovým lanem. Zvon je v hlavě upevněn excentricky vzhledem ke kolu zpřevodovaného s elektromotorem.

Srdce jednoosé, cca 124 cm / 23 cm, s plochou pěstí a 4bokou výpustkou, pod úchytem zpevněné navařenými vertikálními hranoly.

Zvon z r. 1985 „Cyril a Metoděj“. Ulila rodina Dytrychova v Brodku u Přerova.

Zvonovina, průměr 102 cm, hloubka 70 cm, tloušťka věnce 7,8 - 8 cm; hmotnost udána 620 kg, hlavní tón g1.

Koruna talířová. Základ dvoustupňový. Horní část korpusu zdobena dvojitými kříži složenými z hlaviček hřebů, v horní části kolem dvojice oblouků (tvořících písmeno M), po stranách odvrácená C. vložen půlkruhem zakončený reliéf s třičtvrtěpostavami sv. Cyrila a Metoděje. Na věnci nápis: DĚDICTVÍ OTCŮ ZACHOVEJ NÁ PANE /hlavička hřebu/ NA PAMÁTKU VÝROČÍ 1100 LET SMRTI SV. METODĚJE FARNOST VIZOVICE L.P. 1985 /hlavička hřebu/. Nad oblinou věnce obdélná tabulka: ULILA / RO / DINA / DYT / RY / CHOVA , pod ní snítka túje.

Hlava ocelová - lomená hřidel, hnací kolo. Pohon elektromotorem, převod ocelovým lanem a řetězem. Srdce překlápěcí s kruhovou pěstí, bez výpustky.

Zvon z r. 1985 „Maria“. Ulila rodina Dytrychova v Brodku u Přerova.

Zvonovina, průměr 84 cm, tloušťka věnce 6,5 cm; hmotnost udána 340 kg, hlavní tón h1.

Koruna talířová. Základ dvoustupňový. Horní část korpusu zdobena dvojitými kříži složenými z hlaviček hřebů, v horní části kolem dvojice oblouků (tvořících písmeno M), po stranách odvrácená C. Na čelní straně vložen půlkruhem zakončený reliéf: polopostava Madony s dítětem na pravé ruce, oba s kruhovou svatozáří a korunou. Na věnci nápis: MARIA ZA NÁS PROSIT NEUSTANE . Na zadní straně na věnci nápis: FARNOST VIZOVICE L.P. 1985 . Nad oblinou věnce obdélná tabulka: ULILA / RO / DINA / DYT / RY / CHOVA , nad ní snítka túje.

Přelit ze zvonu V. Strauba z r. 1809.

Hlava ocelová - lomená hřidel, hnací kolo. Pohon elektromotorem, převod ocelovým lanem a řetězem. Srdce překlápěcí s kruhovou pěstí, bez výpustky.

Zvon z r. 1985 „Václav“. Ulila rodina Dytrychova v Brodku u Přerov.

Zvonovina, průměr 72 cm, hloubka 58 cm, tloušťka věnce 5,5 cm; hmotnost 230 kg, hlavní tón cis2.

Koruna talířová. Základ dvoustupňový. Horní část korpusu zdobena dvojitými kříži složenými z hlaviček hřebů, v horní části kolem dvojice oblouků (tvořících písmeno M), po stranách odvrácená C.

Vložen půlkruhem zakončený reliéf světce. Na věnci nápis: SVATÝ VÁCALAVE NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM NI BUDOUCÍM . FARNOST VIZOVICE L.P. 1985 . Nad věncem (nad BUDOUCÍM) obdélná tabulka: ULILA / RO / DINA / DYT / RY / CHOVA , pod ní snítka túje.

Dolní hrana vodorovně zbroušená.

Hlava ocelová - lomená hřidel, hnací kolo. Pohon elektromotorem, převod ocelovým lanem a řetězem. Srdce překlápěcí s kruhovou pěstí, bez výpustky.

Ve věži kostela jsou zavěšeny další zvony:

U hodin v okně zavěšen **zvon z r. 1921**.

Zvonovina, průměr 46,5 cm, hloubka 36 cm, tloušťka věnce 32 mm; hmotnost asi 58 kg.

Koruna talířová. Základ po obvodu strmý. Na horním okraji zlom. Na boku nápis do hloubky: Na památku + otce Rudolfa Stillfrieda / věnují jeho dcery Gabriela a Marie. / 1921. . Věncem odsazen.

Nápis z rekvizice: ZLIN / FAR. ÚŘAD .

Hlava ocelová rámové konstrukce (svírající korunu), šíře 57 cm. Páka železná, dolů ohnutá.

Protizávaží hranolové s plastickým číslem 2. (Hlava od firmy Hiller, Brno.)

Srdce jednoosé, 46,5 cm / 10 cm.

Na pavlači (ochozu), na severní straně zavěšen **zvon z r. 1925**. Ulil Oktáv Winter, Broumov.

Zvonovina, průměr 36 cm, hloubka 23,5 cm, tloušťka věnce 3 cm; hmotnost asi 32 kg, hlavní tón as2.

Koruna válcová na konkávně se zužujícím soklu. Základna s fabionem. Na horním okraji vysoce plastický perlovec sevřený linkami. Na čelní straně reliéf: polopostava sv. Františka (mnicha) zleva, na klekátku kniha, lebka a kříž. Na protější straně nápis: "V JUBILEJNÍM ROCE 1925. / VĚNUJE P. FRANTIŠEK KALVODA / A DOBRODINCÍ." (nápis rozván podle vytáčených horizontálních linek).

Vlevo dole malým písmem: Č. 2330. . Na přechodu ve věncem rozviliny.

Hlava ocelová přímá. Páka železná (shora) s kruhovým protizávažím.

Srdce jednoosé se zesílenou pěstí, 34,5 cm / 8 cm.

Zvonem nelze zvonit kvůli novému oplechování, které nedovoluje průchod.

V lucerně věže jsou dva hodinové cimbály (nedokumentovány).

Záměr obnovy zvonů

Technická zpráva. Rekonstrukce zvonů na kostele sv. Vavřince:

Je navržen pohon novými lineárními motory pro 3 zvony z r. 1985. Ty budou opatřeny novými hlavami (závěsy) – lomenými hřideli a novými překlápěcími srdci. Zavěšení na lomených hřidelích je zdůvodněno nedostatkem místa.

Zvon Vavřinec z r. 1932 má být rozhoupáván elektromotorem, nově umístěným na protilehlé straně než dosud. Má být opatřen novou hlavou a novým srdcem.

Všechny čtyři zvony jsou novodobé a nic nebrání, aby byly vybaveny elektropohony.

Opatření trojice zvonů novými hlavami (závěsy) je důsledkem změny způsobu pohonu. Zdůvodnění tvaru lomených hřidelí nevychází ani tak ze stávajících prostorových možností, ale ze záměru zbudování zcela nových dřevěných schodů s cílem bezpečného přístupu na ochoz věže. Ze zavěšení na lomených hřidelích vyplývá použití překlápěcích srdcí, aby srdce zvon dobíhalo a nezvonilo „na padání“ (zvon naráží do visícího srdce).

V tomto ohledu lze se záměrem souhlasit. Tvrdost srdcí by neměla převyšovat 130 HB (Brinellova metoda).

U zvonu Vavřinec z r. 1932 jeví se ocelová hlava vyhovující. Bude možná vhodné vyměnit ložiska.

Srdce se jeví rovněž použitelné, což lze ale definitivně posoudit po jeho demontáži.

Nadále bude použit pohon elektromotorem, případný přesun motoru na protilehlou stranu lze akceptovat; nabízí se i možnost otočit zvon i s hlavou o 180°.

Je k uvážení, zda v případě zvonu Vavřinec nepostupovat co nejjednodušším způsobem a položit důraz na moderní a kvalitní ovládání elektromotoru bez nutnosti výroby kompletního nového vybavení.

11.7.2024

Mgr. Petr Vácha

kontakty:

Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště středních Čech v Praze
Sabinova 5, 130 11 Praha 3
vacha.petr@npu.cz

Úzká 13/V, 290 01 Poděbrady
tel. 604950054
pwodebrady@seznam.cz